

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Advent

“totdat hij kome, die daartoe recht heeft, en dien Ik gevel zal”

Ezechiël 21:27b

‘t Gaat over een Koning, een Koning die komt. Het tekstverband spreekt van koning Zedekia. Hij is vazalvorst. Aangesteld door Nebukadnezar, om namens hem te regeren over Juda. Hij heeft de hand erop gegeven om dat in onderworpenheid, in gehoorzaamheid, in getrouwheid te doen. Echter na een paar jaar verbrak hij de gegeven belofte. Hij ging met Egypte in zee. Hij maakte met dat land een samenzwering tegen Nebukadnezar. Ezechiël, de balling aan de rivier de Kebar, de profeet van de Heere, sprak van Gods toorn over die eedbreuk. Zedekia zou zijn straf niet ontlopen. Hij zou naar Babel als gevangene met uitgestoken ogen worden afgevoerd. In dit verband heeft Ezechiël die woorden gesproken: “omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd”. Dat ene woord tot driemaal toe. Sommigen denken aan Jeruzalem en aan de tempel. Jeruzalem en de tempel zouden omgekeerd, tot een puinhoop worden. Vanwege de goddeloosheden van de stad. De Verbondsgod, de God van Israël zou met Zijn geduchte wraak komen.

Echter het woord “omgekeerd” tot driemaal toe herhaald geeft aan het definitieve. Jeruzalem, de tempel zouden voorgoed tot puinhoop worden. Dat klopt niet. Beiden zijn later herbouwd. Daarom laten we de drie woorden “omgekeerd” slaan op de koning. Zedekia’s kroon wordt omgekeerd. Die rolt af en wentelt zich in het stof der aarde. Hier is de ontluistering van de koninklijke waardigheid. ‘t Is gedaan definitief met Zedekia’s heerlijkheid. Ja zelfs met het koningschap

in Israël. Voorbij is de monarchie. Eerst al in het tienstammenrijk. Nu ook in het tweestammenrijk. De eerste was koning Saul; de laatste is koning Zedekia. Geen koning meer, geen koninklijke luister meer. “omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd”. Voor goed. Neen - niet zo maar. Wat hebben ze God getergd, en wat is Gods lankmoedigheid groot geweest. Die is nu ten einde. Eens waren ook wij koningen: in het paradijs. De mens het beeld van God: profeet, priester en koning. Maar Ezechiël’s woord “omgekeerd” tot driemaal toe heeft ook op ons betrekking. Vanwege onze ongehoorzaamheid. Moedwillig en vrijwillig. Daarom alle koninklijke heerlijkheid weg. Als Zedekia blind geworden, zitten in het gevangenhuis te Babel, wachtend... op de dood. Wie spreekt er nu nog over de komende feestdagen?

Echter temidden van de donkerheid van de rechtvaardige oordelen is er een lichtstraal. Van bovenaf. O Goddelijk wonder! Want er is een totdat. “Totdat Hij kome” zegt de tekst. Van wie zegt de profeet dit! Hij zegt: “die daartoe recht heeft”. Waartoe? Wel - op de troon en op de kroon. ‘t Woord in Hebreeuws hier gebruikt, wijst heen naar de Silo, waarvan Jakob op zijn sterfbed heeft geprofeteerd. “Juda! gij zijt het”, en “Totdat Silo komt”. ‘t Gaat over de Messias, de Koning, Die van Israël’s God gegeven zou worden. Davids grote Zoon. De profeet Ezechiël mag met die rijke belofte komen. Hoe heeft hij op de oordeelsbazuin moeten blazen. Nu mag hij op de fluit spelen, de fluit van het Evangelie. Let u goed op het woordje “totdat”. Er staat niet opdat. Dat laatste woord laat de mogelijkheid open of die koning komt. Het kan niet, het kan

wel. Het woord “totdat”sluit dat uit. Het is vast en zeker. Geen mens hoeft eraan te twijfelen. De Koning komt. ‘t Staat oprecht en waarheid pal. De hemel zelf heeft het betuigd.

Op grond van dat woord adventsverwachting onder het Oude Testament. Reikhalzend uitzien naar de vervulling; en ze werden niet beschaamd. De adventsvervulling is gekomen. De Koning in de Kerstnacht gegeven. Gods beloften werden heerlijk vervuld! Christus heeft recht op de troon en op de kroon. God heeft de kroon en de troon Hem gegeven, omdat Hij er recht op heeft. Door Zijn lijden en sterven heeft Hij de troon en de kroon verworven. Hij heeft Zichzelf zeer veronderd. Daarom heeft God Hem uitermate verhoogd. De gekroonde Christus. Christus op de troon. Hij regeert. “Wat glans, wat majesteit hebt Gij die Vorst bereid!”

Deze Christus maakt weer tot koning. Dat recht heeft Hij verworven. Hij zet de kroon weer op het hoofd. Wel - hoe is uw leven: slaafs of koninklijk? Nog in Babel, de kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd? O de adventstijd is begonnen. Dat de Heilige Geest u leert adventsverwachting! Pleit toch op de gegeven belofte. Om uws levens wil! Gods kinderen gaan koninklijk strijden tegen de zonde, de satan en de wereld; en in de kracht van hun koning zijn ze meer dan overwinnaars.

Ezechiël’s profetie houdt nog meer in. Die ziet niet alleen op het kerstfeit. Die ziet ook op de wederkomst. Eeuwig bloeit dan de gloriekroon op ‘t hoofd van Davids grote Zoon. Van zee tot zee zal Hij regeren. De nieuwtestamentische kerk is ook adventskerk.

Verwachtende Zijn komst. Het woord “totdat” geeft de zekerheid ook van die komst. Dan zullen de Zijnen koning zijn in alle eeuwigheid. De kroon weer op het hoofd. Tot eeuwige verheerlijking van God drieëinig!

Ds. v.Z.

Van de administratie

Deze keer konden we weer 6 nieuwe abonnees inboeken, die opgegeven waren door een kerkenraad als geschenkabonnement aan jonggehuwden en nieuw ingekomen leden. Ter navolging! Verder ontvingen we nog een gift van f 10,- voor ons blad. Voor dit alles weer hartelijk dank en we blijven uitzien naar opgaven van nieuwe abonnees.

Adm. Bewaar het Pand:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Van de redactie

Inhoud

Ds. J.P. Boiten schrijft opnieuw over de gang van zaken op de Generale Synode die in Nunspeet vergadert. Iets ervan willen we ook hier vermelden. Een verblijdende beslissing viel inzake vrouw en ambt. Met grote meerderheid werd uitgesproken dat er in onze kerken geen ruimte is voor de vrouw in het ambt. Verblijdend dat dit schriftuurlijke standpunt zo breed blijkt te worden gedragen in onze kerken. De Heere geve dat we bij dit standpunt mogen blijven. U treft een derde artikel aan van de hand van Drs. G.J. van Capellen over het boek van John Brown "Christus, de Weg, de Waarheid en het Leven."

Verschijningsdata volgende nummers

Nr. 24 van de 33e jaargang zal verschijnen donderdag 17 december, nr. 1 van de 34e jaargang zal 7 januari 1999 verschijnen. Daarna gewoon elke veertien dagen. Alles D.V. zouden de scribenten vroegtijdig hun copy naar het redactieadres willen toezenden? De ervaring heeft geleerd dat rondom de Kerstdagen en de jaarwisseling er nog weleens vertraging optreedt bij de posterijen. We zouden graag de copy binnen hebben op de woensdag in de week voorafgaande aan de verschijningsdatum (dus acht dagen tevoren). Alvast hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH.

Generale Synode van Haarlem-Noord (4).

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.

Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Woensdagmorgen 21 oktober leest de preses Psalm 113. Deze morgen wordt begonnen met toespraken. Ds. J.W. Wullschleger die de gemeente in Langley (Canada) dient, brengt de groeten over van de Free Reformed Churches. Deze kerken willen hun geestelijke erfenis vanuit Reformatie en Afscheiding de 21e eeuw indragen. Samen met de Heritage Netherlands Reformed Church (een afscheiding van de Gereformeerde Gemeenten) onderhoudt men een theologische opleiding. Br. G.M. Bilkes kon tot docent worden benoemd aan het Puritan Reformed Seminary.

Voor het eerst is een afgevaardigde van de Reformed Church of Japan op de synode aanwezig. Ds. Ishi spreekt de synode toe. Het loslaten van tradities leidt tot relativisme. We hebben de opdracht het gereformeerde geloof te bewaren. Sinds twee jaren is er een psalmboek met enkele berijmde psalmen; dit zal nog worden uitgebreid. Prof. Maris beantwoordt deze toespraak en wijst op de overeenstemming die er mag zijn, want we willen gefundeerd zijn op het Woord van God. Hierna buigt de synode zich over het onderdeel "buitenland" van het rapport deputaten correspondentie. De aandacht richt zich vooral op kerken in Oost Europa. Deputaten zullen de mogelijkheid onderzoeken in hoeverre hier contacten kunnen worden gelegd. Aan de kerken in Frankrijk en Brazilië is meegedeeld dat deputaten zich distancieren van de manier waarop de

vrouw tot het ambt werd toegelaten. Correspondentie met elkaar houdt ook in dat je aandringt op correctie. Besloten wordt het huidige deputaatschap te splitsen in een deputaatschap voor de eenheid van gereformeerde belijders in Nederland, en een deputaatschap voor de correspondentie met buitenlandse kerken.

Met algemene stemmen neemt de synode het besluit om een commissie in te stellen die de opdracht krijgt te onderzoeken of het mogelijk is een gedragslijn op te stellen en hulp te bieden aan kerkenraden die worden geconfronteerd met beschuldigingen inzake misbruik van en in pastorale en/of kerkelijke gezagsrelaties.

Hierbij staat de bedoeling voor ogen dat mogelijke slachtoffers een zorgvuldige behandeling krijgen.

Zonder tot een afronding te komen vindt er een discussie plaats over de instructie van het Westen inzake het huwelijk. Het begrip "samenwonen" is verdwenen en onduidelijk is wat er richting overheid gedaan moet worden. De commissie zal zich opnieuw bezinnen.

Na de middagpauze dient een rapport van het moderamen inzake "publiciteit". Er is een inventarisatie gemaakt van de gedachten van alle deputaatschappen over de wijze van informatieverstrekking aan de kerken. Is het wenselijk te komen tot 1 landelijk bulletin? De conclusie uit het overzicht is dat de meeste deputaatschappen niet

voelen voor 1 landelijk blad waarin alle deputaatschappen participeren. Besloten wordt hiertoe niet over te gaan maar wel de redactie van de *Wekker* te verzoeken meer informatie over de deputaatschappen op te nemen.

Er zijn deze middag veel belangstellenden. De stoelen aan de zijkanten van de vergaderruimte zijn geheel bezet. Veel kerkleden zijn naar Nunspeet gekomen om de bespreking van "de vrouw en het ambt" bij te wonen. Ze moeten echter nog even geduld oefenen. De voorzitter stelt eerst een ander punt aan de orde. Commissie 5 heeft gerapporteerd over onze verhouding met de Gereformeerde Bond. Het standpunt dat door het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond is ingenomen inzake het S.O.W.-proces laat zien dat men ook in een verenigde kerk "op z'n post" wil blijven. Door dit standpunt lijkt overeenstemming over het kerkvraagstuk verder weg te zijn dan ooit. Daardoor is het moeilijk geworden, aldus de synodecommissie, om de zin aan te geven van voortzetting van contacten met de Gereformeerde Bond. Ds. J.P. Boiten betreurt het dat de Gereformeerde Bond zich meer vervreemdt van de gereformeerde gezindte. Een deel van hen schijnt Hervormd te willen blijven. Kunnen deputaten ook met hen contacten leggen? Ds. R. Kok vraagt zich af hoe ver men plaatselijk mag gaan in contacten met de Gereformeerde Bond en noemt een voorbeeld van gezamenlijke kerkdiensten. Ds. J. Groenleer meent dat we toch geen andere houding van de Gereformeerde Bond t.o.v. het S.O.W.-proces hadden verwacht. We moeten meer de overeenstemming benadrukken. Ds. J. Plantinga vraagt wat er nu principieel is veranderd in de opvattingen van de Gereformeerde Bond. Hun houding is toch dezelfde? De rapporteur antwoordt dat de commissie geen kennis nam van de nieuwe ontwikkelingen. Het is aan deputaten om contacten te leggen. Inzake onderlinge toenadering mag men de weg gaan die de kerkorde aangeeft. Het is van belang om gezamenlijk te overleggen over ethische vragen. Vanuit deputaten wordt geantwoord dat de Gereformeerde Bond contacten op hoge prijs stelt. Zij staat nu wel op een ander standpunt: in feite kiezen ze voor S.O.W. Er worden een paar voorstellen aan de commissie meegegeven zodat er nu nog geen besluit kan vallen.

Na de theepauze komt om 15.00 uur het onderwerp vrouw en ambt aan de orde. De deputaten die hiernaar onderzoek hebben gedaan, hebben een rapport van ruim 100 bladzijden ingediend. De meerderheid komt tot de conclusie dat het binnen het kader van de gereformeerde Schriftbeschouwing en ambtsopvatting onmogelijk is om de ambten open te stellen voor de zusters der gemeente. De minderheid vraagt de synode uit te spreken dat de openstelling van de kerkelijke ambten voor de vrouw noch in strijd is met wat de Schrift als Woord Gods leert, noch met de belijdenis der kerk die op de Schrift gegrond is. Een 17-tal sprekers vraagt het woord. Oud. J. van Beveren vraagt naar de betekenis van "tijdbetrokken". Oud. A. Bijkerk heeft bezwaar tegen de uitleg van Gods Woord in het minderheidsrapport. Oud M.A. van Gorsel vindt het openstellen van alle ambten voor de vrouw veel te ver gaan. Ds. D. Visser meent dat de bestudering niet tot een afronding is gebracht. Waarom hebben meerderheid en minderheid van deputaten toch niet geprobeerd ook verder samen dezelfde lijn te trekken? De meerderheid geeft veel aandacht aan de zwijgtaksten. Heeft de minderheid niet gelijk dat het daar niet over het ambt gaat? Moeten sommige teksten niet behandeld worden vanuit heel het hoofdstuk? Er moet nadere bestudering komen. We hebben behoefte aan een duidelijke gereformeerde ambtsopvatting. Oud. A.J. de Jong zegt dat beide standpunten zijn gebaseerd op de Heilige Schrift. Het verschil is gevolg van cultuurverschil en een kwestie van hermeneutiek.

Oud. J.W. Overeem betreurt dat de conclusie van de minderheid op onze tafel ligt. Men gaat z'n standpunt onderbouwen met het cultureel-gebonden zijn. De ambtsvisie is toch duidelijk? Oud. A.W. Overwater stelt voor om de rapporten en conclusies in het Engels te vertalen en beschikbaar te stellen aan de kerken die zijn aangesloten bij de ICRC. Oud. v.d. Poel sluit zich aan bij het meerderheidsrapport. Diaken A. Heystek vraagt zich af of het toch niet mogelijk is om vanuit de ambten in het Oude Testament lijnen door te trekken naar het Nieuwe Testament. Ds. J.P. Boiten vraagt of de conclusie van de commissie niet te mager is in vergelijking met het standpunt van de meerderheid. Waarom is niet uitgesproken dat dit het Schriftuurlijke standpunt is? In hoeverre is er ruimte voor het minder-

heidsstandpunt? Ds. J. van Amstel wijst op het principe van Schrift met Schrift vergelijken. Wat wordt bedoeld met: op mensvormige wijze wordt hier gesproken? Moet de gereformeerde Schriftbeschouwing niet genoemd worden in de uitspraak van de synode? Oud. M.H. Baan pleit voor een duidelijk besluit. Dit kunnen we niet in de vrijheid van de plaatselijke kerken laten. Ds. J. Oosterbroek vraagt hoe deputaten tegen de voorstellen van de commissie aankijken. Oud. L.G. Boogert betreurt dat er twee rapporten zijn gekomen. Het verschil ligt niet zozeer in de visie op Schrift en haar gezag als wel in de hermeneutiek en de exegese. Hebben deputaten genoegzaam met elkaar doorgesproken? Ds. J. Bosch stelt dat er in beide rapporten sprake is van een actualistisch Schriftgebruik. Ds. G.C. den Hertog vindt dat deputaten voor de echte vragen zijn weg gesprongen. Hoe lezen we de Heilige Schrift om dienstbaar te zijn. Onduidelijk blijft waar de oudsten vandaan komen en wat hun gezagstructuur was. In hoeverre moeten Paulus' uitspraken gezien worden in het kader van zijn tijd? Oud. K. van Smeden is er tegen om een pastorale brief aan de kerken te sturen.

Na de avondmaaltijd gaat de rapporteur ds. G. van Roekel op de gestelde vragen in. De commissie wil in haar formulering en voorstel terugkoppelen naar de opdracht van de Generale Synode 1995. Dat is nodig voor een consistent beleid. De commissie richt zich op het gezaghebbend leiding geven door het ambt, wat aan de man en niet aan de vrouw toekomt. Het is niet de bedoeling heel de ambtstheologie hierbij te betrekken. Verder heeft de commissie wel vragen bij de exegese van de meerderheid, maar die veranderen het oordeel van de commissie niet. Het minderheidsrapport staat op gespannen voet met de hermeneutische regel dat de Schrift zichzelf uitlegt. Bij de verklaring van de eerste hoofdstukken van Genesis bijvoorbeeld moet ook het Nieuwe Testament worden betrokken. Paulus schrijft gezaghebbend over Gods Woord. De conclusie is dat het standpunt van de meerderheid Schriftuurlijk verantwoord is. Het is nuttig dat de kerken via een pastorale brief worden ingelicht over dit besluit.

Ds. A. Hilbers spreekt namens de minderheid van de commissie. Die stelt voor om verder onderzoek te doen naar de taken, diensten en ambten waarmee de Heilige Geest de gemeen-

te heeft toegerust en waarvoor Hij zowel mannen als vrouwen in dienst heeft genomen. Ds. P. den Butter spreekt namens de meerderheid van de deputaten. We hebben kennis genomen van wat in andere kerken over dit onderwerp is gezegd. In het rapport hebben we niet elkaars standpunt beoordeeld. Er zijn voldoende Schriftgegevens aangedragen. We hebben geen hermeneutiek ontwikkeld. De conclusies van de meerderheid zijn terug te vinden in de beoordelingen van de commissie. We zouden verwacht hebben dat de commissie aan de synode zou voorstellen: dit is het schriftuurlijke standpunt. Ds. J.W. van Pelt wijst nog op de gereformeerde Schriftbeschouwing: we moeten niet over Christus heen terug naar het Oude Testament.

Ds. G.L. Born verdedigt het minderheidsstandpunt van deputaten. Toen we als deputaten over de hermeneutiek spraken, werden er zaken afgewezen waarin we ons niet herkenden. Toen zijn we apart de zaken gaan formuleren. De bespreking op de vorige synode gaf aanleiding tot de gedachte: er wordt meer gevraagd dan alleen legitimatie van het huidige standpunt.

Elk bijbelgedeelte heeft een eigen scopus. De doorbreking van de grenzen heeft ook betekenis voor de structuur van de gemeente en de plaats van de vrouw. Met "tijdbetrokken" wordt bedoeld: de bijbel heeft een adres.

Doet de commissie recht aan de werkelijkheid van het spreken van Paulus? Er is samenhang tussen schepping en verlossing. Maar hoe? Daar zit het verschil. De cultuur en het Woord van God zitten in de huistafels in elkaar gevouwen. In de richting van de commissie vraagt hij: hoe verhoudt zich de genadegave met de verordining? Het laatste staat in dienst van het charisma en niet omgekeerd. U moet ook van het minderheidsrapport aangeven of het al dan niet past binnen de gereformeerde Schriftbeschouwing. Anders moet er gesproken worden met hen die dit standpunt huldigen.

Na deze uitgebreide bespreking volgt er nog een tweede ronde waarin ook een aantal voorstellen worden ingediend. De commissie zal deze meenemen voor nadere overweging. Na het zingen van Psalm 89: 6 en 7 gaat prof. Peels voor in dankgebed.

Ds. J.P. Boiten.

John Brown - "Christus, de Weg, de Waarheid en het Leven" (3)

In het tweede hoofdstuk legt John Brown de woorden van de tekst uit. Hij verklaart achtereenvolgens: *de Weg, de Waarheid, het Leven* en het laatste stuk van de tekst: *niemand komt tot den Vader dan door Hem*.

Hij trekt hieruit twee algemene lessen, namelijk dat de mens van nature een geboren vijand van God is. De ellende van de gevallen mens is niet onder woorden te brengen. Verder stelt hij dat Christus een volmaakt Middelaar is. Laten wij deze twee hoofdpunten wat nader bezien.

Over de ellende van de gevallen mens merkt Brown o.a. het volgende op. Hij laat zien dat de mens niet tot God kan terugkeren. Hij wil het trouwens ook niet. Wij zijn blinde mensen, die telkens weer geneigd zijn bijwegen in te slaan. Bovendien hebben we het afzwerven lief en kunnen we de ware weg niet onderscheiden. Hoe dat komt? Wel we zijn een vat vol vooroordelen en vol misvattingen. We zijn een "klomp van dwaling".

'Met één woord, zijn ellende is zodanig,

dat ze niet kan uitgedrukt worden, hoe weinig het ook geloofd en ter harte genomen, of gezien, beklagd en beweend wordt". Vindt u dit ook geen treffende, beschamende typering van ons? Er zijn wat een onwaarsachtige klachten over onze verdorvenheid. Klachten die wel van onze lippen komen, maar geen beleving voor ons zijn. Klachten die we uiten om degelijk en godsdienstig te lijken, terwijl we geen uur wakker liggen over onze vijandschap tegenover de Heere die ons goed schiep. Brown merkt op dat wij onze dodelijke kwaal moeten kennen. Hij dringt aan op een gevoelig besef hiervan. Zonder deze zondekenis kan er geen gebruik of toepassing van Christus zijn.

"Christus is niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering" (Matth. 9:12).

"Ja zelfs gelovigen dienden te leven in het gezicht van deze zaak en hun zwakheid niet te vergeten". Zij zijn zeker niet volmaakt. Ze blijven in zichzelf arme zondaren.

Zij hebben Christus nodig. O dat ze altijd weer mochten uitzien naar Hem. Hij de Helper in hun zielenood.

Het tweede hoofdpunt is, zoals wij zagen, dat Christus een volmaakt Middelaar is. Hij is volkomen wél voorzien van alles wat wij, arme zondaren, nodig hebben. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven; Hij heeft ogenzalf voor blinden en kleding voor naakten. Bij Hem is alles te verkrijgen. Alles wat een schuldig, dwaalziek mens behoeft.

Hij, de wijze God, past precies op onze dwaasheid. "Zijn wij van de weg af, Hij is de Weg; zijn wij dood, Hij is levend, enz.". Het heeft de Vader behaagd dat in Hem al de volheid wonen zou. Van de gelovigen wordt gezegd dat zij volmaakt zijn in Hem.

"O! driemaal overgelukkig zijn zij, die tot Hem de toevlucht hebben genomen! (...) Wie kan de ellende uitspreken van hen die vreemdelingen van Jezus zijn? Hoe zal hun gebrek vervuld worden? Hoe zullen zij de aanklachten, beschuldigingen, twijfelingen, vrezen, tegenwerpingen en ontmoedigingen beantwoorden?"

Ds. Brown raakt in vervoering als hij wil uitstallen wie Christus is. U hebt het kunnen lezen. Wat u ook hoorde is, dat hij geen ongelukkiger schepsel naast de duivel weet dan een onbekeerd mens. Een onbekeerd mens is diep ongelukkig, temeer omdat hij Christus niet kent en niet zoekt.

"Hoe kan dit verantwoord worden in de dag der rekening? (bedoeld is de oordeelsdag!) Is Hij niet een volmaakt Middelaar?"

In het derde hoofdstuk gaat John Brown verklaren hoe Christus de Weg is. Voordat hij aangeeft hoe iemand Christus kan gebruiken, toont hij aan hoe noodzakelijk Christus voor een van God afgeweken zondaar is.

"Terwijl Christus dan zegt, Ik ben de Weg, zo toont Hij ons (...) aan. Dat de mens nu van de Heere vervreemd is en in een dwalende staat; hij is van God geweken, hij is afgefallen en weggegaan (...). Jeremia klaagt over dat snode volk, Jer. 14:10 "Alzo zegt de HEERE van dit volk: Zij hebben zo liefgehad te zwerven, zij hebben hun voeten niet bedwongen; daarom heeft de HEERE geen welgevallen aan hen, nu zal Hij hunner ongerechtigheden gedenken en hun zonden bezoeken".

Het komt volgens Brown maar zelden voor dat mensen niet tevreden zijn over hun toestand en staat. Veelal zijn ze vergenoegd met zichzelf. Zij zien geen gebrek en noden. Ze verwonde-

ren zich over die klagers die zo'n last hebben van hun boze hart. Hieruit blijkt dat ze geen verstand hebben van Christus. Ze verstaan er niets van dat Hij dé Weg is. "Zij slapen in een gezonde huid omdat zij geen gevaar zien". Ze liggen in een diepe slaap. Geen wonder dat er zo weinig geluisterd wordt naar de aanwijzingen van de Weg.

In de tweede plaats wijst de tekst: "Ik ben de Weg" erop dat er van ons uit geen weg naar de Vader is. Christus is dé Weg d.w.z. er is er maar één!

De mens kan zichzelf niet eens op de weg helpen. Hij is tevreden met zijn eigen weg. Die weg is als donkerheid. Spreuken 4:19 zegt ervan: "De weg der goddelozen is als donkerheid; zij weten niet waarover zij struikelen zullen". Zij leven in duisternis. Zij leven in onveiligheid temidden van dreigende gevaren. Die goddelozen krijgen vast en zeker de ondergang, waartoe zij anderen wilden brengen (zie Spreuken 4:16).

Brown spreekt zelfs over valse en leugenachtige wegen. Van nature verkiezen we zulke wegen. Dat tekent onze dwaasheid. Wie stelt er toch zijn vertrouwen op valsheid en leugen? Dat doen wij zolang wij ons niet wenden tot de Heere! Ja maar, we hebben toch onze goede voornemens. Alles goed en best, maar die voornemens van ons zijn niet meer als een morgenwolk en vroegkomende dauw. Zo'n morgenwolk is bij het opgaan van de zon al weer verdwenen. En vroegkomende dauw is reeds in de vroege morgen heengegaan. Wolken en dauw zonder vruchtbaarheid. Zo zijn er wat beloften zonder daad. Veel geschreeuw en weinig wol. Het lijkt beter als we mensen ontmoeten die wel zien dat ze gezondigd hebben. Ze hebben overtuigingen dat er iets mis is met hen. Het kan zelfs zo zijn dat ze met Saul uitroepen: "Ik heb gezondigd" (1 Sam. 15:24). En toch vorderen ze niet.

Weldra wijken deze indrukken weer. Het schuldgevoel neemt af. Ze leven rustig verder. Anderen rusten op hun uitwendige burgerlijkheid en zedelijkheid. Zij kunnen van grove fouten niet beschuldigd worden. Dat is de weg waarop zij rusten. Er zijn er die zeer nauwgezet zijn in hun godsdienstige plichten. De Farizeeër vastte tweemaal per week. En toch was hij een vijand van Christus. Saulus van Tarsen was zelfs zeer ijverig. Hij ijverde - zo meende hij - voor God. En toch moest hij door de Heere op de weg naar Damaskus gearresteerd worden. Als dat niet gebeurd was, was hij voor eeuwig omgekomen.

Hieruit kunnen we leren hoeveel valse wegen wij kunnen bewandelen. Ziet toe dat u zich niet bedriegt. Vraag met de dichter van Psalm 139: "Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwiggen weg".

John Brown zegt er van: "Veel zulke valse wegen kon ik aanhalen, waarin de mensen zich behagen. Hierdoor kan ieder wel zien, dat hij reden heeft, om gedurig zichzelf te doorzoeken en te beproeven. Het is een vreselijke zaak, hierin bedrogen te worden".

Wat is het daarentegen een zegen als wij lust hebben om in oprechtheid te wandelen. Wat een genade is dat! Hoor de dichter eens zingen: *O HEER, doe Gij mij recht Ik wandel als Uw knecht, En vind mijn lust in Uw gebed (Psalm 26:1a)*

Alsook:

*Beproofvrij, van omhoog,
Mijn hart, dat voor Uw oog,
Alwetende steeds open lag,
Doorzoek mij; toets mijn gangen;
Doorgrond al mijn verlangen,
En stel mijn oogmerk in den dag
(Psalm 26:2)*

Ds. G.J. Capellen.

en in het café het meest wordt gevloekt. Daarom is het ook een goede zaak dat de Bond tegen het vloeken gerichte actie voert bij sport- en voetbalverenigingen. In een tijd van toenevende verwereldlijking verstaan velen de waarde en de betekenis van Gods Naam niet meer. Het derde gebod verbiedt het ijdel gebruik van Gods Naam: Gij zult den Naam des HEEREN uws Gods niet ijdellijk gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdellijk gebruikt." Wat is ijdel gebruik eigenlijk? Ijdel gebruik wil zeggen naar het grondwoord: tot ijdelheid opheffen. Dat vindt plaats wanneer op een leugenachtige en zinloze manier Gods Naam wordt uitgesproken. De Naam Gods mag niet in de mond worden genomen met kwade bedoelingen of op een lege wijze. Wie de Heere mag vrezen zal begeren de Naam Gods op de juiste wijze te gebruiken en heeft er last van dat de Naam Gods ijdel wordt gebruikt. Bekende leuzen die de Bond tegen het vloeken gebruikt luiden: Een vloek mist ieder doel; vloeken lucht niet echt op; vloeken is aangeleerd.

De bond laat regelmatig protesten horen tegen diverse vormen van godslastering. Er werden in het jaar 1997 zo'n 75 protestbrieven verzonden. Aan de hoofdredacties en uitgevers van kranten, bladen en tijdschriften 16 protestbrieven, eveneens 16 brieven naar programmamakers in Hilversum, 17 brieven naar de reclamewereld en 23 brieven aan particulieren, bedrijven en instanties. Driemaal werd een klacht ingediend bij de Reclame Code Commissie. Het donateursbestand van de Bond tegen het vloeken bedroeg per 31 december 21.613 leden. Dit zou onzes inziens wel meer mogen zijn. Het jaarverslag bevat veel voorbeelden van misbruik van Gods Naam waartegen is gewaarschuwd. Enkele dingen willen wij noemen om aan te tonen in welk een ontzettende tijd wij leven. In de Haagse Courant werd een spotprent geplaatst met een bijbeltekst en een afbeelding van een gekruisigde Christus op een heroinespuut.

In Trouw kwam tweemaal een vloekwoord voor op de culturele pagina's van de krant. Het Leids Dagblad vond het nodig de zwaarste vloek uit onze taal voluit boven een artikel te plaatsen. Een striptekenaar werd gewaarschuwd tegen het gebruik van krachttermen waarin de naam van God of Jezus voorkomt. Als antwoord op het schrijven van de Bond tegen het vloeken

De Naam des HEEREN

Nu de Kerstdagen naderen zien we met een zekere huivering tegemoet welke godslasterlijke reclame-uitingen er dit jaar rondom Kerst zullen verschijnen. Het verleden maakt wat dit betreft niet erg hoopvol. Helaas is het meer dan nodig dat de Bond tegen het vloeken zich tegen deze godslasterlijke zaken verzet en er protest tegen aantekent.

Grof misbruik

Uit het ons toegezonden jaaroverzicht van de Bond tegen het vloeken over het jaar 1997 blijkt dat het werk van de Bond tegen het vloeken helaas zeer nodig is. Dit blijkt ook uit een boek dat in 1997 verscheen van de hand van Dr. P.G.J. van Sterkenburg (455 blz.) met als titel: "Vloeken". Het blijkt dat er op het voetbalveld, in de gevangenis

ken noemde de schrijver het vloeken 'een hartverwarmend, nostalgisch geluid.' Het is werkelijk stuitend te lezen wat er in sommige programma's wordt aangetroffen. In een radioprogramma werd een liedje ten gehore gebracht met de titel: 'Jezus is teruggekeerd.'

Ook de reclame maakt zich schuldig aan deze zaken. Een electrobedrijf adverteerde met deze tekst: 'De Heer schiep het licht, wij zorgen ervoor dat het blijft branden.' Een meubelzaal stelde zijn toonzalen op zondag open met de volgende woorden: 'Zondagmorgen. De Verzen 1, 2 en 3.'

Men probeert produkten aan de man te brengen door religieus geladen woorden te gebruiken. Een ijs-advertentie gebruikte drie bijvoeglijke naamwoorden: hemels, goddelijk en paradijselijk (in het blad *Allerhande* van Albert Heijn). Er is een computerspel waarin Jezus Christus van het kruis mag worden geschoten. Er zijn computerspelen waarin de speler zich de rol van God kan aanmeten. Het stuit ons tegen de borst dit te vermelden. Maar het is nodig om een klein beetje te weten wat er in onze tijd leeft. U herinnert zich misschien nog de posters (reclame voor een film) waarop een schaars geklede man te zien was in gekruisigde houding, tegen de achtergrond van een nagenoeg ontbloot onderlichaam van een vrouw. De Bond tegen het vloeken achtte de poster in strijd met de goede smaak en het fatsoen en nodeloos kwetsend. De Reclame Code Commissie heeft deze klacht toegewezen. Rondom de Kerst zijn er steeds opnieuw ongepaste reclames. Voor een kerstmarkt werd in Den Haag een poster verspreid met de tekst: 'Jezus komt ook.' Gelukkig werd ook deze affiche door de Reclame Code Commissie veroordeeld. Het lust ons niet nog meer voorbeelden aan te halen. We meenden er echter niet aan voorbij te kunnen gaan opdat we zouden weten waarmee zeker onze jeugd, maar ook de ouderen, in onze tijd geconfronteerd kunnen worden.

Taalverruwing onder jongeren

In het Nederlands Dagblad kwam een onderzoek aan de orde uitgevoerd door het Gereformeerd Pedagogisch Centrum in Spakenburg onder de jeugd van de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerk. We citeren de volgende regels: "Het taalgebruik op de gereformeerde basisscholen lijkt te verzuimen, keihard vloeken doen de kinderen bijna niet, maar de ouders moeten er niet zonder meer van uitgaan dat hun

kind nooit vloekt. Veel grove scheldwoorden zijn waarschijnlijk meer gemeen-goed dan ouders denken." Ik vrees dat dit ook op het reformatorisch onderwijs van toepassing is. Laten ook wij er niet zomaar van uitgaan dat onze kinderen geen grove taal gebruiken en niet vloeken. Taal is levend en is daarom altijd in ontwikkeling. Met name jongerentaal verandert heel snel. Zo ontstaan er nieuwe grove scheldwoorden. Vergeleken met de jaren '60 wordt er op dit gebied nu veel meer geaccepteerd dan toen. Allerlei taboes op het gebied van taalgebruik zijn doorbroken. De toenemende wereldlijking en de taalverruwing hebben met elkaar te maken. Onze taal is in het verleden gevoed uit en gevormd door de taal van de Statenvertaling. Die wortels is de taal nu aan het kwijtraken. We kunnen spreken van platte, wortelloze taal.

Uit een onderzoek door Stichting De Hoop op de laatste Wegwijsbeurs blijkt dat de levensstijl van christenjongeren niet zoveel verschilt van de levensstijl van niet-christenjongeren. Dit onderzoek betrof zaken als roken, alcoholgebruik en drugsgebruik. Ook onder christenjongeren is sprake van taalverruwing. De remming die uitgaat van een christelijke traditie en van een christelijke levensstijl is aan het wegvallen in onze maatschappij. In veel programma's wordt gevloekt en schuttingtaal gebruikt. Een andere factor is dat men flink wil doen binnen de groep waarin men zich bevindt.

Bijbels gezien moeten we zeggen dat de zonde doorwerkt in vloeken, schelden en mensen beschadigen met onze woorden. Taalgebruik kan heel godonterend en verwoestend zijn.

Eerbiedig gebruik van Gods Naam

De Bijbel roept op tot het met eerbied en ontzag gebruiken van Gods Naam. In Efeze 4:29 lezen wij: "Geen vuile rede ga uit uw mond, maar zo er enige goede rede is tot nuttige stichting, opdat zij genade geve die ze horen." Hier wordt negatief en positief verwoord hoe taalgebruik behoort te zijn. Het is zeker waar dat de zonde moet worden afgewezen. Er dient gewaarschuwd te worden tegen het gebruik van Gods Naam. Maar anderszijds dient er positief het eerbiedige, juiste gebruik van Gods Naam te zijn. Als de Heilige Geest gaat werken in het hart heeft dat ook gevolgen voor het taalgebruik en onze houding tegen het misbruik van Gods Naam. Paulus spreekt dan van "goede rede". Er dient

eerbiedig geluisterd te worden als er uit de Bijbel wordt gelezen. Er dient eerbiedig gebeden te worden. Een eerbiedige houding in de kerk is vereist tijdens de eredienst. Hoe staat het met deze zaken? Ga er niet zonder meer van uit dat onze kinderen wanneer zij niet bij de ouders zitten hier aan voldoen. De catechismus zegt aangaande het positieve gebruik van Gods Naam: "en in het kort, dat wij den heiligen Naam Gods anders niet dan met vreze en eerbied gebruiken, opdat Hij van ons recht beleden, aangeroepen, en in al onze woorden en werken geprezen worde." Wanneer we daar ons leven naast leggen is er niet alleen werk voor de Bond tegen het vloeken in de wereld buiten ons, maar dan is er ook heel veel werk te doen in en aan ons. Wat komt er terecht van het met vreze en eerbied gebruiken van Gods Naam in Bijbel lezen en gebed? Hoe staat het met onze woorden en werken? Indien onze woorden en werken op gespannen voet staan met de wet des Heeren dan geven wij de wereld aanleiding tot vloeken en lasteren van de Naam des Heeren. Moge de begeerte zijn of worden dat ons leven en werken geen tegenstelling zouden zijn met wat we 's zondags horen in de kerk. Dat de lastering van Gods Naam pijn zou doen. Dat Gods kinderen in deze zondige wereld een zoutend zout en een lichtend licht zouden mogen zijn in het waarschuwen tegen misbruik van Gods Naam en in het door genade met vreze en eerbied gebruiken van Zijn Naam.

Ds. A. van Heteren.

Deputaten Geestelijke Verzorging Militairen der Chr. Geref. Kerken in Nederland

Deputaten roept haar lezers op om aan één of meerdere personen wat te sturen, waaruit een stuk medeleven blijkt aan hen die zijn uitgezonden.

Het sturen van een kaart of een brief naar een militair kost f 0,80 ; voor het sturen van een kaart of brief naar een burger gelden de PTT-tarieven.

Hans Ippel
Gnejsvägen 47-102
S-90740 Umeå
Zweden
Terug mei 1999

Mija Jansen
247 Southeroft Road
Londen Ww 16 6 QT
Engeland
Tel.: 00441816776198
Terug aug. 1999

J. Kamminga
P.O. Box 70730
NDOLA, Zambia

Carin van Keulen
St-Urbanstrasse 47
4900 Langenthal
Zwitserland

Caroline Kleinjan
p/a Dotterbloem 21
3333 GP Zwijndrecht
i.v.m. problemen

Jannie Kruize
c/o Lifeline Beach
house Bieria
P.O. Box 953
Harare
Zimbabwe

Jan en Lénette van der Lee
World Concern
P.O. Box 65
Salvana Province
LAO PDR
Laos
terug sept. 1999

Anneloes Los
Fam. Varpen
Fraenavegen 66
6400 Molde
Noorwegen
terug juni 1999

Marleen en Joh n Madinda-van der
Stelt
St-Philips
Theological College
P.O. Box 26
Konga, Tanzania

Fam. L.H. van der Meiden
159 Viscardo
Y Gusman Apr 401
Chacarilla
Peru

Wim Meinen
p/a Fam. van Rossum
Wainuta-Morton

Mains Road
Morton Mains
R.D. 1 Invercargill
New Zealand

J. Niewold
12 Rue des Hautains
01630 Saint Genis
Pouilly
France

Fam. Otten
Bo x 14 "hoop voor Albanië"
C-o MAF mail for Tirana
Postfach: 157 CH
5022 Rombach
Zwitserland

P.J. Overduin
C/O INF
P.O. Box 5
Pokhara
Nepal
terug juli 2000

L. Poort
Wenckeweg 5
27404Zeven BRD

Gert Jan en Sandra Roest
1414 Plantation Cove
Dr
Orlando Florida 32810
USA

Christien Roos
P.O. Box 62601
Katutura
Windhoek 9000
Namibië
SW Afrika
Fax: 061 257210

Fam. Rutters
New Brunswick
15 Riversidedrive
Canada E 3 A
tel.: 001-5063284955

Etto Salomons
A/B 1190
644045 Omsk
Russia
terug aug. 1999
E-mail adres:
BELITSKY@network.
Omsk.su

Fam. Sanders
Ballast Village
Inchuraise Road
P.O. Box 5998
Riyadh-114329
(Saoedi Arabië)
Bert Schaap

ms Union Robin
p/a mevr. Mineur
de la Bassecourcaanstraat 147
2201MW Noordwijk
terug ju ni 1998

Luuk en Gerda Schothorst-Fien
C/O ZOA
P.O. Box 0854IA
Phonsavan
Xieng Khanang
Lao PDR
Laos terug april 1999

Mariek Schouten
IMF
P.O. Box 5
Pokhara
Nepal
terug januari 2000

W. van der Steeg
8 Tilt Meadow
Tilt Road
Kobham
Surrey KT 11 3 AJ
United Kingdom

Janneke Storteboom
28 Aalombastreet
Chadstone 3148
Victoria Melbourn
Australië

Kees en Alette Stout
GILLBT
P.O. Box 378
Tamale, Ghana
West Afrika

Gerda Veling
Strada Monumentului 26
2778 Criscior Jud.
Hunedoara
Roemenië
Email: Famemanuel@recep[ro]knet.ro

Aline Verhage
Elective student
p/a Universiteitskantoor "Tijger-berg"
campus
Postbus 19063
7505 Tijgerberg
Zuid-Afrika

Harmke Visser
Hamilin Hospital
Hammana
Libanon
terug maart 1998

Anneke Westerhof
Memisa Medicus Mundy
P.O. Box 2417
Phnom Penh

Cambodja
terug mei 2000

Ernst Wever
Brusselstraat 10
Bennies Park
Paramaribo
Suriname

Margriet Wilbrink
ZOA Refugee Care
P.O. Box 559
Phnom Penh
Cambodja

Reiny de Wit
c/o UMN
P.O. Box 126
Kathmandu
Nepal

Arjan Witzier
E-mail adres:
arjan@centrline.
Com. BR
Caixa Postal 1036
84145-000 RR Brasil
Carambei PR

Stichting voor Wereldwijde Bijbelverspreiding "The Bible League"

Boekjes

Door de Stichting voor wereldwijde Bijbelverspreiding "The Bible League" zijn een aantal boekjes uitgegeven die zeer geschikt zijn voor evangelisatiedoeleinden, maar ook om aan familie- en gemeenteleden te geven in bijzondere situaties. In deze geïllustreerde boekjes (48 pagina's) staan op de linker bladzijden vragen en gedachten, die bij mensen in bepaalde omstandigheden meestal leven en waarop dan wordt ingegaan. Rechts staan toepasselijke Bijbelteksten geciteerd. Het betreft de volgende boekjes:

- "Hij zorg voor u" (voor zieken)
- "Wie denkt er nu aan mij" (hulp uit de Bijbel bij verdriet)
- "God begrijpt het wel" (in tijden van rouw)
- "Wonder van liefde" (bij geboorte)
- "Antwoord op uw vragen" (mini Bijbelcursus)

Binnenkort zijn ook leverbaar de boekjes:
- "Stress"

- "Vrijspraak"
(voor mensen in de gevangenis)

De prijs hoeft geen bezwaar te zijn. Deze is f 2,95 per stuk en bij bestellingen van minimaal 50 boekjes f 2,- per stuk. Bijbels zijn in meer dan vijftien talen verkrijgbaar, zoals ook bovenstaande en diverse andere boekjes (meer dan 100 titels). Prijslijst op aanvraag.

Het besteladres is:
Postbus 142, 3140 AC Maassluis.
Tel.: 010-5912378
Fax: 010-5910922
E-mail: tbl@euronet.nl

De opbrengst van de boekjes wordt besteed aan Bijbels en Bijbelstudiemateriaal om wereldwijd jonge gemeenten toe te rusten. In Nederland is Ds. D.J. van Vuuren te Maassluis predikant-directeur van deze Stichting.

Persbericht

Noodhulp na de orkaan...

ZOA-Vluchtelingen­zorg helpt in Honduras

Apeldoorn - ZOA-Vluchtelingen­zorg start met een noodhulpactie voor Midden-Amerika. ZOA zal haar hulp in eerste instantie toespitsen op het zuidoosten van Honduras, in La Mosquitia. Vanuit het noodfonds is direkt een bedrag van f 50.000,- beschikbaar gesteld voor de financiering van voedsel, dekens en zaai­goed. De distributie zal worden uitgevoerd door de lokale organisatie MOPAWI, waar ZOA in het verleden ook zeer intensief mee heeft samengewerkt.

De gevolgen van de orkaan Mitch zijn catastrofaal. De gehele regio is veranderd in een chaos.

Niet alleen zijn duizenden doden te betreuren, maar ook de infrastructuur is voor een groot deel vernietigd.

ZOA-Vluchtelingen­zorg heeft in het midden van de jaren negentig geruime tijd gewerkt in Midden Amerika. De hulp was in eerste instantie gericht op gevluchte miskito-indianen, maar mondde later uit in rehabilitatieprojecten voor dorpen in de gehele regio van La Mosquitia, Honduras. Indertijd werd, in samenwerking met de lokale organisatie Mopawi een visserij- en botenbouwprogramma opgezet.

Daarnaast hielp een medisch team de

lokale gezondheidswerkers met voorlichting op het gebied van hygiëne, moeder- en kindzorg en schoon drinkwater.

Nu Honduras eigenlijk weer van voren af moet beginnen met het bouwen aan een nieuwe toekomst, is ZOA-Vluchtelingen­zorg bereid de slachtoffers van deze natuurramp te helpen. Giften zijn welkom op giro 550 t.n.v. ZOA-Vluchtelingen­zorg te Apeldoorn o.v.v. 'Midden-Amerika'.

Farao's en de Bijbel

In november 1998 vertoonde de EO de tv-documentaire 'De farao's en de Bijbel', gebaseerd op de theorie van de Engelse egyptoloog David Rohl volgens wie alle gebruikelijke Egyptische dateringen voor ca. 700 v. C. onjuist zijn. Tal van gebeurtenissen die in de Bijbel vermeld worden, zouden niet in overeenstemming zijn met de gebruikelijke Egyptische dateringen en daarom als onbetrouwbaar beschouwd worden. Daarom stelt Rohl ingrijpende verschuivingen voor van de dateringen van alle farao's die regeerden voor ca. 700 jaar v. C.. In de door hem voorgestelde chronologie zouden de verhalen in de Bijbel in het juiste verband geplaatst kunnen worden.

De theorie van Rohl leidt tot onnodige twijfel aan de betrouwbaarheid van de gebruikelijke dateringen. Van geen enkele in de Bijbel beschreven gebeurtenis is ooit aangetoond, dat die niet plaatsgevonden kan hebben, omdat er geen overeenstemming zou zijn met archeologische gegevens die gebaseerd zijn op de gebruikelijke chronologie. De theorie van Rohl leidt tot schijn-oplossingen voor enkele problemen, maar veroorzaakt onoplosbare problemen in de geschiedenis van Israël. Als deze chronologie juist zou zijn, zouden de Filistijnen tijdens de koningen Saul en David nog niet gevestigd zijn in Askelon, Gaza en Asdod en zou farao Seti I, de vader van Ramses II, tijdens de machtige koning Salomo meermalen veldtochten gemaakt hebben in diens rijk.

In het nummer van december 1998 van het tijdschrift **Bijbel, Geschiedenis en Archeologie** wordt ruime aandacht besteed aan de theorie van Rohl. Op basis van duidelijke gegevens wordt aangetoond dat Rohl feiten waaruit de onhoudbaarheid van zijn theorie blijkt, weggelaten heeft. Duidelijk gemaakt wordt dat kritiek op de betrouwbaar-

heid van de Bijbel, bijvoorbeeld dat er niets gevonden is van Jeruzalem uit de tijd van David en Salomo, gebaseerd is op subjectieve interpretatie van gegevens. Het tijdschrift **Bijbel, Geschiedenis en Archeologie** houdt zich bezig met bijbelse archeologie en de historische achtergrond van de Bijbel. Regelmatig wordt in BGA geschreven over recente archeologische vondsten die de betrouwbaarheid van de Bijbel bevestigen. Het nummer van december 1998 kan besteld worden door f 3,- per ex. over te maken op girorekening 1.374.415 van Bijbel, Geschiedenis en Archeologie te Barneveld o.v.v.: december 1998. De redactie van BGA is bereid tijdens een gemeente-avond een lezing, met dia's, te verzorgen over: Opgravingen en de betrouwbaarheid van de Bijbel. Nadere informatie: tel. 0342-414479.

Boekbesprekingen

Altijd Goede Moed, gesprekken over levensvragen, 188 blz., f 27,50 Uitgeverij den Hertog - Houten.

Deze bundel met indringende vraag-gesprekken over levensvragen van jongeren en ouderen bevat veel stof tot nadenken voor jong en oud. De gesprekken zijn eerder verschenen in het jongerenblad *Daniel* en werden opnieuw geredigeerd door J.H. Mauritz, directeur van de JBGG. Het boek bevat gesprekken met: Ds. J. Baaijens, Ds. R. Boogaard, Ds. J.J. van Ekeveld, mevr. E.I.I. Elshout-Melzian, Ds. C. Harinck, Ds. A.B. van der Heiden, J. Hoekman, Ds. P. Honkoop, Ds. G. Kuijt, Ds. C.J. Meeuse, Ds. J. Mijnders, Ds. H. Paul, mevr. M. Quist, Ds. J.C. van Ravenswaay, Ds. D. Rietdijk, Ds. Th. van Stuijvenberg, Ds. A. Vergunst en ev. J. Witte. We zouden veel kunnen citeren. Een citaat willen wij geven uit het gesprek met mevr. M. Quist. We lezen op de blz. 132 en 133: "In Goes heb ik veel onderwijs gekregen onder de prediking van dominee A.F. Honkoop.

Ook in het gezin van wijlen dominee P. Honkoop jr., waar ik in die tijd veel kwam, kreeg ik menig lesje. Hoewel ik hoorde dat een mens niet zalig kan worden door de werken der wet, was ik toch bezig in eigen krachten de wet te onderhouden en zo mijn zaligheid te verdienen. Op een keer reed ik door Goes en opeens kwam er bij me: 'Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, omdat dat te doen' (Gal.

DEPUTATEN HULPVERLENING

van de Chr. Geref. Kerken in Nederland
Postbus 453, 3900 AD Veenendaal
Tel 0318-522827 Fax 0318-518932

ZOA-Vluchtelingen- en Deputaten Hulpverlening van de Chr. Geref. Kerken zoeken kandidaten voor de functie van:

Project Manager Health m/v

Standplaats: Takeo, in de provincie Kompong Speu

Je bent verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling en uitvoering van (nieuwe) projectactiviteiten op het gebied van de primaire gezondheidszorg in bovengenoemde provincie. Ook monitoren en evalueren behoort tot je taak.

Dit project is deel van de samenwerking met Deputaten Hulpverlening van de Christelijke Gereformeerde Kerken.

OPLEIDING EN ERVARING

- HBO verpleegkunde met certificaat 'Community Health' of VWO-gezondheidskunde/huishoudkunde;
- Ervaring in PHC is gewenst.

OVERIGE EISEN

- Aantoonbare leidinggevende capaciteiten;
- Goede beheersing van de Engelse taal;
- Zelfstandig en in teamverband kunnen functioneren in een multiculturele setting;
- Vaardigheden op het gebied van coachen en trainen;
- Onderschrijven van de doelstelling en visie van ZOA-Vluchtelingen- en Deputaten Hulpverlening van de Chr. Geref. Kerken;
- Belijdend en meelevend lid van een protestants-christelijke kerk of gemeente.

ZOA BIEDT

- Goede arbeidsvoorwaarden (PSO);
- Een full-time aanstelling voor bepaalde tijd;

Een psychologisch onderzoek en een medische tropenkeuring maken deel uit van de selectieprocedure.

Sollicitaties met C.V. voor 4 januari 1999 sturen aan:
ZOA-Vluchtelingen- en Deputaten Hulpverlening van de Chr. Geref. Kerken, t.a.v. dhr. P.H. Schermers, Personeelssecretaris buitenland, Postbus 10343, 7301 GH Apeldoorn. Telefoon: 055 3663339.

ZOA-Vluchtelingen- en Deputaten Hulpverlening van de Chr. Geref. Kerken is een Protestants Christelijke organisatie. De grondslag en inspiratiebron voor het beleid en de activiteiten van ZOA is de Bijbel. ZOA verstaat het evangelie zoals dit wordt beleden in de belijdenisgeschriften van de Reformatie.

De doelstelling van ZOA is hulp te verlenen aan vluchtelingen en ont-heemden en slachtoffers van rampen. Deze hulp wordt zonder aanzien des persoons gegeven.

ZOA-VLUCHTELINGENZORG

3:10). Ik wist niet meer hoe laag ik bukken moest, want de Heere liet me zien wie ik was. Ik had gezondigd en gedaan wat kwaad was in Zijn ogen; daarom was ik Zijn gramschap dubbel waardig. Het was niet meer uit te houden zo. Als een ellendige, blinde, arme, naakte zondaar viel ik voor de Heere neer, met de uitroep: is er een middel om die welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen? Als het op zo'n hopeloze zaak uitloopt, laat de Heere Zich niet onbetuigd. Ik mocht voor het eerst met een geloofsoog op de Middelaar blikken."

Het wonder van Kerst, verhalen en gedichten voor alle leeftijden, redactie: M.J. Ruissen en L. Vogelaar, 142 blz., f 24,95, Uitgeverij de Ramshoorn - Goes.

De Kerstverhalen zijn ingedeeld in 4 leeftijdscategorieën: 4-8 jaar, 8-12 jaar, 12-17 jaar en volwassenen. Het valt niet mee om elk jaar weer een kerstverhaal te vinden voor de zondagsschool of voor de vereniging. In deze bundel zijn verantwoorde verhalen met een boodschap opgenomen, waaruit een keuze gemaakt kan worden. Een enkele opmerking willen we maken: de afloop van het verhaal "Ten halve gekeerd" lijkt ons wonderlijk. Verhaal 14 "Zijn heerlijkheid" is in het slot erg beknopt. Ook werden ons **twee CD's** toegezonden met mooie, verantwoorde **kerstverhalen**: de deeltjes vier en vijf. De volgende verhalen zijn opgenomen: De Kerstster (A.M. Pronk-Oudshoorn), Tako de schaapherder (H. van Groningen), Het kerstfeest van domme Gerrit en Het geheim van de oude molen (beiden van A. Vogelaar-van Amersfoort). Lo sse verkoopprijs f 13,50, bij meerdere exemplaren f 12,50.

Jakob van Bruggen, **Het diepe water van de doop**, 104 blz., f 24,90, Uitgeverij Kok - Kampen.

De auteur is Gereformeerd Vrijgemaakt en behandelt in twaalf hoofdstukjes diverse zaken die met de doop te maken hebben. Het boek is in eigentijdse en eenvoudige bewoordingen op een frisse manier geschreven. In de inleiding lezen wij: "Door de doop onderscheiden christenen zich van Joden, Islamieten en Boeddhisten, maar door de visie op de doop onderscheiden zij zich van elkaar." Ondanks de goede dingen zijn er toch ook heel wat zaken waar ik tegenaan liep bij het doornemen van het boekje. Op blz. 12 lezen wij over de waarde en de beteke-

nis van de doop dat mensen zich daarvoor persoonlijk onderwerpen aan een ceremonie die hen inlijft bij een gemeenschap. Beluisteren wij hierin niet dat er accent gelegd wordt op de daad van de mens en niet op het goddelijk zegel op de belofte van het Evangelie? In het vierde hoofdstuk komt niet duidelijk uit dat de doop de vergeving der zonden symboliseert. Op blz. 35 lezen wij: "Dit gebeurt niet door het water: dat is een teken van boete en ondergang. Het gebeurt doordat gelijktijdig over deze nalatige zondaar een nieuwe naam wordt uitgeroepen: de naam van Jezus Christus." In hoofdstuk 7 neemt de auteur niet voor zijn rekening dat de doop in de plaats van de besnijdenis is gekomen, wat ingaat tegen onze belijdenis. In hoofdstuk 12 wordt geschreven over avondmaal voor gedoopten, dus ook voor kinderen. Als het over Christus gaat missen we soms pijnlijk de hoofdletters ("de zoon", "mij"). Een boekje dat naast goede dingen ook vragen oproept. Het zet aan het denken, maar het lezen ervan vereist wel onderscheid.

Drs. J. van Mourik, **Troost in noden**, Overdenkingen bij de Ziekentroost, 22 blz., f 34,95, Uitgeverij 'de Ramshoorn' - Goes.

De titel is ontleend aan de berijming van Psalm 38 'Red mij, Schutsheer, God der goden, Troost in noden, grote Hoorder van 't gebed.' De auteur heeft theologie gestudeerd in Apeldoorn, werkt als leraar godsdienst aan het Calvijncollege te Goes en is docent Bijbelkunde en Ethiek aan de Cursus Godsdienstonderwijs van de Gereformeerde Gemeenten. Het boek wil een praktische handreiking zijn bij het overdenken van de enige troost in leven en in sterven op het ziek- en sterfbed en de weg tekenen waarin een zondaar bevindelijk kennis krijgt aan deze troost. We zullen allen wel weten dat de ziekentroost een plaats heeft gekregen in ons Psalmboekje. Maar hebben we er ook aleens in gelezen? Hebben we er gebruik van mogen maken in dagen van ziekte of in dagen dat we met ziekte van anderen te maken kregen? Van Hille is de auteur van de ziekentroost. Hij was de eerste predikant van Haamstede en Burg op Schouwen. In het jaar 1600 overleed hij op zestigjarige leeftijd. De ziekentroost was bedoeld als handleiding voor het ambtelijke werk aan het ziekbed. Ziekentroosters, die door de kerkenraad waren aangesteld, konden

deze handleiding gebruiken. Zo werd bijvoorbeeld in de nacht voor de terechtstelling van Oldenbarneveldt aan hem voorgelezen uit de ziekentroost. De ziekentroost bevat een neerslag van de gereformeerde leer. De drie stukken treffen we duidelijk aan in de ziekentroost. Het boek wat al enige tijd geleden is verschenen bevat 7 hoofdstukken. Elk hoofdstuk begint met een thematische tekening van Rino Visser en een inleiding en is verdeeld in meditatie. Elke dag kan een meditatie gelezen worden. Zo kan het boek in een maand tijd worden doorgenomen als dagboek. Het boek bevat een rijkdom aan onderwijs voor zieken en stervenden. Moge de Heere de lezing ervan zegenen.

Uit aller mond. Tweede aangevulde en herziene druk van de eenstemmige editie van de in 1988 uitgegeven liedbundel 'Uit aller mond'.

De bundel is uitgebreid met vele liederen, waaronder 55 nieuwe. De liederen sluiten nauw aan bij Gods Woord en de belijdenisgeschriften. Aan de vraag van jongeren om liederen in andere talen op te nemen is tegemoet gekomen. De onzes inziens verantwoorde bundel kan bijvoorbeeld gebruikt worden op de basisschool en in het kinderevangelisatiewerk. In de achterliggende tien jaar is gebleken dat er behoefte aan deze bundel bestaat. Veel liederen worden geboden waaruit naar eigen inzicht, smaak en voorkeur een keuze gemaakt kan worden. Het boek is uitgegeven bij Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, 403 blz.,

f 27,50. Ook van de tekstversie is bij dezelfde uitgever een tweede druk verschenen (paperback), 284 blz., f 10,-. Het bestuur van de Stichting Geestelijk Lied Gereformeerde Gezindte is verantwoordelijk voor de uitgave: De onder ons bekende Ds. J. van Amstel is voorzitter van deze stichting.

Ds. C. Smits, **Water uit de steenrots**, Bijbels Dagboek, 392 blz., f 44,50, Uitgeverij de Palmboom - St. Philipsland. Het dagboek is samengesteld door dhr. K. Hageman uit preken, meditatie en toespraken van Ds. C. Smits. Het is dit jaar een eeuw geleden dat Ds. Smits werd geboren. Voor in het dagboek is een levensschets van Ds. Smits opgenomen. In 1932 werd Ds. Smits bevestigd in Nieuwpoort in de Chr. Geref. Kerk. In 1934 deed hij intrede te Sliedrecht. In 1942 te Dordrecht en in 1952 te Driebergen.

Daarna nog tweemaal te Sliedrecht. Ook in Grand Rapids en Clifton heeft Ds. Smits mogen dienen. In 1972 werd hij predikant van de Oud Gereformeerde Gemeente te Giessendam. Op 22 april 1994 mocht hij ingaan in de vreugde zijns Heeren. De titel van het dagboek is ontleend aan 1 Cor. 10:4b waar staat: "want zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde; en de steenrots was Christus." Wie Ds. Smits heeft gehoord en gekend zullen

zijn eigen stijl herkennen in de opgenomen meditaties. De Schrift wordt verklaard, lijnen naar Christus worden getrokken en getekend wordt hoe de Heere werkt in de harten van Zijn kinderen. Moge de Heere de lezing van dit dagboek tot zegen stellen.

Dr. W.H. Velema, **Verdiept pastoraat**, Het voeren van een pastoraal gesprek, verschenen in de serie Praktisch en Pastoraal, 118 blz., f 24,95,

Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Heerenveen.

De auteur is emeritus-hoogleraar Ethiek en Ambtelijke vakken aan de Theologische Universiteit in Apeldoorn. Het boek wil dienstbaar zijn aan het voeren van een ambtelijk gesprek in diverse situaties en omstandigheden waarmee ouderlingen en predikanten te maken kunnen krijgen. De vraag wordt aan de orde gesteld wat een gesprek is, de verschillende gespreksdoelen worden aan de orde gesteld. Twaalf casussen worden behandeld:

Ongeneeslijke ziekte, dementie, depressiviteit, verloofden die van kerkverband willen veranderen, spreken over koetjes en kalfjes, randkerkelijkheid, neiging bij een kind met de kerk te breken, problemen tussen ouders en kinderen, zondagschristendom, verlies van een kind door de dood, werkloosheid en huwelijksproblemen. In kort bestek wordt veel aan de orde gesteld waar ambtsdragers in onze tijd hun winst mee kunnen doen.

Winterhulp voor vluchtelingen

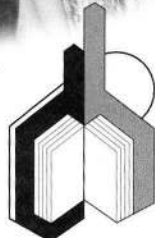
Mannen, vrouwen en kinderen uit Kosovo, die nu in het noorden van Albanië bivakkeren, zijn alles kwijtgeraakt. Zonder hulp van buitenaf zullen velen het niet overleven.

Kom Over En Help geeft aan vluchtelingen hulp, via de kerken!

Zolang het nodig is. In ieder geval van november tot en met maart.

Helpt u mee? Giro 3535181 m.v.v. 'winterhulp'.

Stichting Kom Over En Help
Postbus 138 • 3860 AC Nijkerk • Tel.: 033-2463208

Hulp aan kerken en christenen in Oost-Europa

Evangelisatie in de voormalige Sovjetunie (Niets voor u?)

Kerstgroetactie 1998

In de voormalige Sovjetunie wonen nog veel mensen die het Evangelie van Jezus Christus nog nooit hebben gehoord. Friedensstimme wil daar, samen met de plaatselijke kerken, wat aan doen.

Ook u kunt helpen!

Bijvoorbeeld door een pakketje met evangelisatielectuur te sturen.

Dat kan levens redden!

De lectuur is een belangrijk hulpmiddel bij evangelisatie en een bemoeiding voor de broeders en zusters daar!

U betaalt alleen de portokosten!

Vraag vandaag nog een pakketje aan of bel voor informatie! Tel. 0182 538 544

Stichting Friedensstimme
Postbus 15
2800 AA Gouda

Ds. J. Mijnders:
"Het heil des Heeren",
een nieuwjaarspredikatie over
Exod. 14:13 en 14

Prijs f2,50

Cornelis van Hille:
"De ziekentroost",
een korte onderwijzing in het
ware geloof en in de weg der
zaligheid, om gewillig te sterven.
Voorzien met de tekstverwijzingen
door Ds. M. van der Sluys.

Prijs f 3,50

Stichting Lectori Salutem, postbus 229, 2990 AE Barendrecht
U kunt ook telefonisch bestellen:
tel. 0180-622960

**Bij een bestelling vanaf f25,-
worden er geen portokosten in
rekenin gebracht!**

Boekbespreking

J.H. Mauritz en M. Solle, **Ons kind en de Bijbel**, een brochure van 48 blz., f 6,- uitgegeven door de Jeugdbond van de Gereformeerde Gemeenten, Postbus 79, 3440 AB Woerden.

Het geschriftje bevat waardevolle aanwijzingen voor de godsdienstige op-

voeding in de gezinspraktijk. Er worden nuttige wenken gegeven voor de huisgodsdienst en een opsomming gegeven van de hulpmiddelen die ter beschikking staan van onze gezinnen. Een goede handreiking voor ouders van kinderen in de leeftijd van 2 tot 12 jaar.

Stuur méér goede boeken...

vragen de cursisten op Cuba.

Steun onze Najaarsactie!

Voor inlichtingen of gratis (dia)-voorlichting over Spanje of Cuba: tel. 0184-611607 of 0548-521998

Spaanse Evangelische Zending

Postbus 273 - 3370 AG Hardinxveld-Giessendam
Tel./Fax : 0184-611607 b.g.g. 0548-521998
postbank : 95200
bank : 2510.99.245

Bestuur SEZ: ds. M.C. Tanis, Sliedrecht (voorzitter); ds. L. Blok, Ermelo (2e voorzitter); A. Stam, Apeldoorn (secretaris); L.C. Pols, Krimpen a/d IJssel (penningmeester); O. van de Breevaart, H. I. Ambacht; ds. G. Hendriks, Achterberg; drs. G. Nieuwenhuis, Bodegraven; ds. P.J. Teeuw, Veenendaal; ds. A. van de Weerd, Dordrecht

Waddeneiland Texel:

Ruim gelegen 6 en 8-persoons bungalows (met 3 slaapk. en wasmachine) en **4 - 6 pers. stacaravans** (2 sl.k., douche).

Bel voor de folder:

Bungalowpark De Verrassing, Oosterend. Tel. 0222 - 318391

Bijbels in Statenvertaling

GBS

Bijbelse albums met plaatjes voor kinderen

Acht albums voor kinderen met korte verhalen over bijbelse onderwerpen. Bij elk album hoort een set met veertig plaatjes om zelf in te plakken. Zeer geschikt voor gebruik thuis, op school en zondagsschool en als geschenk voor kinderen. Formaat albums 15 x 21 cm, gebonden in stevige omslag. Formaat plaatjes 10 x 14 cm, uitgevoerd in kleuren-druk.

Elk album met plaatjes is apart leverbaar.

- 0 Vanaf de schepping tot de list der Gibeonieten
- 1 Richteren, koningen en profeten
- 2 Nieuwe Testament 1
- 3 Nieuwe Testament 2
- A Wonen, werken en eredienst van Israël
- B Bloemen en planten in Israël
- C Dieren in de Bijbel
- D Voorwerpen in de Bijbel

Prijs per album met plaatjes: slechts f 10,90 (bestellingen boven f 15,- portvrij)

Ook verkrijgbaar in de boekhandel. Een uitgebreide kleurenfolder wordt u op verzoek toegezonden.

Gereformeerde Bijbelstichting
Postbus 168, 4140 AD Leerdam, tel.: (0345) 610 155

BKG

Hebt u kraam- of gezinshulp nodig, bel ons dan:

0318 - 52 77 99

Voor hulpverlening dag en nacht bereikbaar

Voor inlichtingen niet bellen tussen 16.00 en 19.00 uur. Laat u wel tijdig inschrijven!

- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenis fonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74
3888 MG Uddel
Tel. 0577 - 401689

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.